

Порожніше, повніше життя

Кожен гріх — це спроба втекти від порожнечі.

Сімона Вейль «Сила тяжіння і благодать»

У день, коли починається ця історія, коли я народжуюсь, коли я починаю жити, серпневе небо заповнює вогняна сонячна куля.

І я заповнюю розжарене вогняне кільце лона моєї матері своїм тілом, яке з'являється на цей світ, щоб уперше незайманими легенями вдихнути пекуче повітря цієї землі. Я входжу в цей світ, як кожна людина входить у світ: зі стиснутими кулаками.

Як в утробі я заповнювала матір, так тепер залишаю її порожньою — і вона кровоточить. Вересклива, поморщена і вкрита первородною змазкою, я тягнуся до світла.

Тоді мені дають ім'я.

Чи буває ще коротше ім'я, ніж моє? Усього лиш три букви, без жодної додаткової голосної вкінці. Ени — тріо із кривих та прямих ліній.

Воно означає «повна благодаті».

Я не була такою.

Що означає жити сповненим благодаті? *А жити у повноті?*

Вони вмивають мою замащену шкіру, а я дихаю і борсаюся. Я борсаюся.

Протягом наступних років, протягом цілого життя я продовжую борсатися, докладати зусиль, боротися, і, здається, все марно... *порожнеча*. Я не доросла до благодаті свого хрещення.

Можливо, у ті перші кілька років моє життя повільно розкривалося, простягалось, наче руки, складені в посудину, відкриті для дарів, які дає Бог.

Але з тих часів у мене немає спогадів. Кажуть, перші спогади записуються в пам'яті під впливом якогось потрясіння. Воно сталося у той рік, коли мені мало виповнитися чотири. Рік, коли пролилася кров і загинула моя сестра, і я, усі ми, зачинили двері для благодаті.

Стоячи біля вікна тераси, спостерігаючи, як похиляються мої пригнічені горем батьки, задумуюся, чи тримала мене моя мати в перші моменти після народження, коли мені давали ім'я, так, як вона тримала мою сестру в момент її смерті.

У листопадовому світлі бачу, як мама й батько сидять на сходинках задньої тераси, гойдаючи на руках її сповите тіло. І, притиснувшись обличчям до кухонного вікна, до холодного скла, спостерігаю, як ворущаються їхні губи, не з монотонними молитвами про сон, а з благанням пробудження, цілковитого і чудесного. Проте воно не приходить. Приходить поліція. Вони заповнюють рапорти. Через ковдру, якою вона загорнута, просочується кров. Я бачу це навіть зараз.

Сплеск пам'яті глибоко обпікає зсередини.

Ця пляма її крові пече мене, але менше, ніж образ її непокритої, коли вона лежить там, який застряг у моїй пам'яті. Вона всього лиш топала маленькими ніжками за котом цією доріжкою на фермі... і я бачу водія вантажівки із служби доставки, який сидить за кухонним столом, тримаючись руками за голову, і я пам'ятаю, як він ридав і казав, що зовсім не бачив її. Але я все ще бачу її та не можу забути. Її тіло, тендітне і маленьке, розчавлене вагою вантажівки на подвір'ї нашої ферми, кров, що просочується в спраглу, збиту коліями землю. Це мить, коли всесвіт зрушився і розбив посудину, збудовану зі складених у благанні рук.

Я досі чую крик своєї матері, бачу великі нажахані очі свого батька.

Мої батьки не висувають звинувачення, вони фермери, вони продовжують намагатися дихати, змушують тіло рухатися, щоб уникнути атрофії душі. Мама плаче, коли розвіщує білизну. Вона прикладає до грудей мою наймолодшу сестричку, якій лише три тижні, і я не можу уявити, як жінка, яка лише кілька тижнів тому народила четверту дитину, стає свідком кровопролитної смерті третьої дитини. З неї витікає молоко для немовляти і водночас горе за похованою донькою. Тато тисячу разів після вечері розповідає нам цю історію, як її очі були прозорими, наче вода без берегів, і як вона тримала його за шию, коли обіймала його і намагалася втриматися за життя. Ми сприймаємо день її смерті як нещасний випадок. Але чи цей випадок міг допустити Бог?

Роками моя сестра з'являється мені у снах: її розчавлене тіло на гравії. Іноді уві сні я колишу її, загорнуту в ковдру блідо-зеленого кольору з вишитими на ній персонажами мультфільмів, яку мама сама пошила і вишила для неї,

і сестра захована в ній і у безпеці. Я чекаю, що ковдру розгорнуть і сестра оживе. Натомість земля широко розверзається і поглинає її.

Над могильною прірвою наші ноги торкаються ґрунту, і шматки тверді відпадають. Грудка болота вдаряється об труну і розбивається. Розбивається над моєю маленькою сестричкою зі світло-русим волоссям, сестричкою, яка дражнила мене і сміялася; і коли вона закидала голову назад від сміху, її молочно-білі щоки рясніли ямочками від щастя, і я б хотіла повернути її сміх і життя назад. Вони кладуть її надгробну плиту, чорну гранітну плиту, на якій немає дат, лише чотири літери її імені. Еймі. Її ім'я означає «улюблена». Вона якраз такою і була. Ми любили її. І коли поклали надгробок, коли закрили її смертне ложе, тим самим закрили й наше життя.

Воно стало закрите навіть для найменшого проблеску благодаті.

Бо є так, що коли ти ховаєш дитину — або коли ти просто щодня прокидаєшся і проживаєш життя з болем, — ти беззвучно промовляєш запитання. Ніхто його не чує. Чи справді існує добрий Бог? Бог, який обдаровує добрими дарами, якщо ліжечко довгими ночами залишається порожнім, а жуки прогризають труни? Де цей Бог, де? Як Він може бути добрим, коли вмирають немовлята, руйнуються шлюби, а мрії розвіюються, наче пил на вітрі? Де благодать, коли тіло з'їдає рак і болить від самотності та коли щось беззвучно помирає всередині нас, без причини обривається і кудись зникає? Де прихована ця радість Господа, цього Бога, який наповнює землю добром, і як

мені жити у повноті, коли життя сповнене болем? Як мені прокинутися від радості, благодаті, краси та всього, що є повнотою життя, коли я змушена перебувати в стані заціпеніння від втрат, розбитих мрій і всього, що мене спустошує?

Моя сім'я — мій тато, мама, мій брат і молодша сестра — роками всі ми мовчки ставимо ці запитання. Роками ми не знаходимо відповідей і відчуваємо порожнечу. І з роками ми знову й знову наповнюємося відчуженням. Ми роками живемо, міцно стиснувши кулаки. Те, що Бог допустив у нашому житті у цей листопадовий день, глибоко врізалось в душу. Хто ризикнув би знову?

Багато років потому я сиджу на одному кінці нашого коричневого картатого дивана, мій тато ліг, випроставшись на ньому. Виснажений від цілого дня їзди на тракторі, від пекучого сонця і сильного вітру, він просить мене погладити його волосся. Проводжу рукою туди й назад по його голові, татове волосся вляглося кільцем від лінії, де була шапка. Він заплющує очі. Я ставлю запитання, якого ніколи не поставила б, якби дивилася йому у вічі.

— Ти колись ходив до церкви? Колись таке було, тату?

Дві сусідські родини по черзі забирають мене з Біблією в руках у ретельно випрасуваній сукні на церковні богослужіння в неділю вранці. Тато працює.

— Так, у дитинстві я ходив. Твоя бабуся змушувала нас ходити щонеділі, після того, як подоїли корів. Для неї це було важливо.

Дивлюся на його темні пасма волосся, що розбігаються поміж моїх пальців. Розчісую ті, що заплутані.

— Проте для тебе зараз це неважливо? — Ці слова я ледве прошепотіла, повірте.

Він підкочує рукави своєї картатої сорочки, струшує головою, його очі й далі заплющені.

— Ох...

Чекаю, розчісуючи руками його волосся, чекаю, коли він підбере слова для тих почуттів, які не вписуються в жорсткі рамки накрохмалених комірив і тісних краваток правильних речень.

— Ні, мабуть, більше ні. Коли Еймі померла, я покінчив з тим. — Німа сцена, наче вибух. Заплющую очі. — І якщо там справді хтось є, то він точно того дня заснув за кермом.

Нічого не кажу. Клубок у горлі палає, наче вуглинка. Просто гладжу його по волоссю. Намагаюся втамувати його біль. У нього виринає ще більше почуттів. Він вкладає їх у слова:

— Як можна дозволити прекрасній дівчинці померти такою безглуздою, непотрібною смертю? І вона не просто померла. Її вбили.

Від цих слів його обличчя викривлюється. Хочу притупити його, допоки цей біль не мине, допоки він повністю не вщухне. Його очі й далі заплющені, але зараз він, хитаючи головою, згадує все, що не міг сказати в той страшний і жахливий листопадовий день, який позначив ціле наше життя.

Тато більше нічого не каже. Це похитування головою говорить за нього, виражає наші зімкнуті руки, наші зранені, тремтячі кулаки. Ні. Ні, не існує ніякого вищого доброзичливого Єства, немає благодаті, в усьому цьому немає жодного сенсу. Мій тато, добрий фермер, який любив свою дочку так сильно, що це можуть передати лише очі, рідко говорив про все це; лише іноді, коли заплющував очі й просив мене погладити його по волоссю. Але є речі, про які зовсім не обов'язково говорити.

Як і з усіма віруваннями — ви просто живете ними.

І так було у нашому випадку.

Ні, Боже.

Немає Бога.

Мабуть, саме це отруйне повітря світу, ця атмосфера, яку ми вдихаємо і яка пече у наших легенях, спонукає нас казати: «Ні, Боже. Ні, Боже, ми не прийматимемо того, що Ти даєш. Ні, Боже, твої плани — це руйнівний, кровопролитний безлад, і я не погоджувалася на це. Ти й справді думав, що я піду на таке? Ні, Боже, це потворно, і це безлад, і Ти не можеш нічого зробити як слід, і просто витягнути звідси весь цей біль, а я візьму його звідси сама, дякую. І що, Боже? Дякую за ніщо». Хіба це не людська спадщина, спадщина Саду?

Прокидаюся, стаю ногами на дерев'яну підлогу і вірю в шиплячу брехню Змія, яку він безупинно повторює впродовж віків: «Бог не є добрий». Це наріжний камінь його діяльності. Що Бог не дає добро своїм дітям, що Бог не любить нас по-справжньому, уповні.

Сумніваючись у Божій доброті, не довіряючи Його намірам, незадоволені тим, що Він дав нам, ми прагнемо... я прагнула... більшого. Найповнішого життя.

Споглядаю розлогі поля нашої ферми. Решти Саду просто недостатньо. Решти Саду ніколи не буде достатньо. Бог сказав людині не їсти з дерева пізнання добра і зла. І я скаржуся, що Бог забрав те, чого хотіла я. Ні, те, що мені було потрібно. Хоч ледь наважуюся прошепотіти це, я живу так, ніби Він украв те, що вважаю своїм по праву: найщасливіших дітей; шлюб, прожитий у нескінченному блаженстві; довгі, сповнені задоволення, безтурботні дні. Дивлюся в дзеркало, і якщо відважно і щиро кажу: що я маю, хто я, де я зараз, як

почуваюся, чим володію, то мушу визнати — цього просто недостатньо. Роздвоєний язык Змія жалить, і я щодня переживаю сумніви, дивлюся на своє відображення і запитую: а Бог справді любить мене? Якщо Він справді дуже сильно любить мене, чому Він не дає мені те, що, як мені здається, буде наповнювати мене? Чому я живу в цьому відчутті відкинення, меншовартости, болю? Хіба Він не хоче, щоб я була щасливою?

Кожен із нас продовжує наново переживати історію із Саду.

Сатана — він хотів більшого. Більше влади, більше слави. Зрештою, за своєю суттю Сатана — невдячний. І він потопає у власній отруті в серці Едему. Гріх Сатани стає першим гріхом усього людства: *гріхом невдячності*. Адам і Єва просто, аж до болю, невдячні за те, що дав їм Бог.

Хіба це не каталізатор усіх моїх гріхів?

Наше гріхопадіння завжди полягало і полягатиме у тому, що ми не задоволені Богом і тим, що Він дає. Ми прагнемо чогось більшого, чогось іншого.

Стоячи перед цим деревом, гілки якого прогинаються під тягарем заборонених плодів, ми слухаємо нашіптування Злого: «Коли скуштуєте його, то відкриються у вас очі» (Бут. 3, 5). Але наші очі вже від самого початку були відкриті. Наш зір був ідеальним. Наше бачення дозволяло нам споглядати світ, сповнений добра. Наші очі не помічали нічого іншого, крім слави Божої. Ми бачили Бога таким, яким Він є насправді: добрим. Але ми піддалися спокусі обману: щоб мати життя у повноті, потрібно щось більше; є ще щось, що